

Паметникът 1300 години България в Шумен

АРХИТЕКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Анета Булант – Каменова

Участвах в създаването на мемориала при проектирането на подхода от града, монументална стълба и рампи, разпростиращи се във височина и ширина на хълма и осъществяващи връзката на паметника с околната среда, както и на съпътстващите архитектурни обекти, от които беше осъществено едно кафене в скална издатина. Работата по паметника беше резултат от национален конкурс и протече в изключително кратки срокове и с голям ентузиазъм от страна на колектива от художници и архитекти. Този обект представлява най-комплексната задача в моята дългогодишна архитектурна практика, тъй като включва мащаби, разпростиращи се от градоустройство до най-дребен детайл и съдържа новаторски и до днес актуални архитектурни и художествени похвати.

Три са основните особености, които дават комплексната архитектурна характеристика на шуменския паметник: - *архитектурна пластика*, - *вътрешно пространство*, - *връзка с ландшафта и града*.

Архитектурна пластика

През 2007 година представянето на шуменския мемориал в изложбата „Българска архитектура“ във Виена предизвика адмирациите на много австрийски колеги. Незабравимо за мен остава удивлението на Волф Прикс (Кооп Химмелб(л)ау) при вида на снимка от паметника. По времето, когато строяхме над Шумен, подобни идеи на Запад са били реализирани само като малки експерименти.

Паметникът има абстрактно-деконструктивистка архитектурна форма с двойствено въздействие. Разместените части на един разрязан и деформиран куб увенчават хълма като създават симултантното впечатление за естествено скално образувание и за един абстрактен, отчужден и необикновен артефакт. Бетонните блокове с хоризонтални фуги през 2,5 м. са в „нестабилно“ равновесие и излъчват едновременно поезия и драматизъм. По време на проектиране на паметника, в края на 70-те години, такава архитектурна форма беше необичайно новаторство. Едва в края на 80-те и началото на 90-те години деконструктивизмът стана популярен, все още само на хартия, в проектите на Заха Хадид и Питър Айзенман и последвалите реализации на същите архитекти, на Кооп Химмелб(л)ау, Даниел Либескинд и Франк Гери. Понятието деконструктивистка архитектура се появи по времето на конкурса за парк „La Villette“ в Париж (1982) с участието на Питър Айзенман и философа Жак Дерида, и с печелившия проект на Бертран Чуми.

Вътрешно пространство

Важно е да се подчертае, че архитектурата на вътрешното пространство е в същността на замисъла на паметника в Шумен. Това е един много рядък, необикновен похват при създаване на монументи, които обикновено са предназначени само за външно въздействие. Разместването и наклоняването на бетонните блокове освобождава едно драматично пространство с дължина около 100 м. и променлива ширина, достигаща до към 30 м. Пространството има своя автономност и характерно настроение и същевременно, чрез процепите между блоковете се осъществява връзката „вън“ – „вътре“. Характерна е непредвидимата драматичност на формата, предизвикана от нестабилното равновесие на бетонните маси.

Връзка с околната среда

Подходът към паметника, издържан в художествените похвати на целия мемориал, има асиметрична композиция от алеи и монументални стълби, които се стесняват надолу и периодично променят направлението си. Те очертават динамична, мълниевидна линия, изчезваща и отново появяваща се сред зеленината на 200м. високия хълм. Линиите на подхода лежат върху терена като ландшафтна скулптура, чието дискретно присъствие свързва реално и ефимерно паметника с града, лежащ в подножието му.

Проект :

Скулптори: Крум Дамянов, Иван Славов

Архитекти: Благой Атанасов, Георги Гечев, Анета Каменова

Художници: Стоян Венов, Владислав Паскалев

Конструктор: Преслав Хаджов

Откриване: ноември 1981